

TÜBERKÜLOZ – BU ÜLKEDE DE GÜNCEL BİR KONU

Foto: © Ella M. Klomann - Fotolia.com

SEVGİLİ OKUYUCU,

Tüberküloz (verem) en sık görülen enfeksiyon hastalıklarındandır. Dünya çapında her yıl yaklaşık 9 milyon insan bu hastalığa yakalanmakta ve her yıl 1 milyonun üzerinde insan bu hastalık nedeniyle hayatını kaybetmektedir.

Birçok kişi tüberkülozu tarihi kitaplardan bilir ve tüberküloz deyince akıllarına dağlardaki sanatoryumlar gelir. Almanya'da bu hastalık bakım ve hijyen standartının yüksekliği sayesinde çok ender görülür. Ancak bu ülkede de yılda 4 bin insan bu hastalığa yakalanır.

HASTALIK HAKKINDA

Tüberküloz (kısaca TB veya Tbc) bulaşıcı bir hastalıktır. Bakterilerin neden olduğu bu hastalık insandan insana bulaşır.

Bakteriler ağırlıklı olarak akciğere yerleşir. Hastalığa yakalanan kişi konuşurken, hapsirirken veya öksürürken içerisinde bakterilerin olduğu ve başkalarının soluyabileceği damlacıkları etrafına saçar. Ancak bakterilerle temas eden herkes hastalanmaz. Vücudun direnç mekanizması bakterilerle savaşır ve genellikle onları zararsız hale getirir. Bazen bakteriler vücutta yıllarca uykuda kalırlar. Yaklaşık on kişiden birinde hastalık aktif hale gelir ve tedavi edilmek zorunda kalır. Özellikle bir bulaşıcı akciğer tüberkülozu hastası ile yakın temas içinde olanlar ve vücut direnci zayıf kişiler bu hastalığa yakalanırlar. Özel tehlike altında olan kişiler:

- HIV ve AIDS hastaları
- Bebekler, küçük çocuklar ve yaşlılar
- Sürekli olarak bağışıklık sistemini baskılayan ilaç kullanan kişiler
- Uyuşturucu veya alkol bağımlılığı olanlar
- Cezaevinde yatanlar

Vücut direnci zayıf olduğunda, bakteriler vücutta başka yerlerin yanı sıra lenf düğümlerine, kemiklere, idrar yollarına ya da beyin zarlarına yayılabilirler.

BELİRTİLER VE ŞİKAYETLER

Tüberküloz, hastalar farkına varmadan aktif hale gelebilir. Hastalık çoğu zaman yavaş ilerler ve şikayetler de çoğunlukla sadece bu hastalığa özgü değildir:

- Balgamlı ya da balgamsız öksürük veya hafif öksürük
- İstemsiz kilo kaybı
- Yorgunluk
- Hafif ateş
- Gece terlemesi

Şikayetler haftalarca sürer ve tedavi edilmediklerinde genelde kötüleşirler. Uzun süren bir öksürük durumunda uzmanlar, nedeninin açıklığa kavuşturulması için bir akciğer röntgeninin çekilmesini tavsiye ederler. Tüberküloz şüphesinde ise teşhis, örneğin balgamda bakterilerin tespit edilmesiyle kesinleşir.

BİLDİRİM YAPMA ZORUNLULUĞU

Bir doktor yasal olarak tedavi gerektiren bir tüberküloz hastalığını sağlık müdürlüğüne bildirmek zorundadır. Bu daire bulaşıcı tüberkülozda hastayla yakın temasındaki kişilerin de muayene edilmesini sağlar. Buna çevre muayenesi denir. Hastalığın bulaştığı kişiler, zamanında önleyici bir tedavi görebilirler.

Bu şekilde hastalığın aktif hale gelmesini ve yayılmasını önlemek amaçlanır.

TEDAVİ

Tüberküloz tedavi edilmediği takdirde yaklaşık 10 kişiden 7'si hayatını kaybeder. Hastalık genelde başarılı bir şekilde tedavi edilebilir. Ancak direnç geliştiğinde (bkz. arka sayfa) iyileşme ihtimali belirgin bir şekilde azalır.

Standart tedavide hastalara 6 ay boyunca bakteri öldürücü ilaçlar verilir. Hastalara ilk 2 ayda 4 ilaç verilir.

► Tüberküloz

► TEDAVİ

Diğer 4 ay boyunca 2 etkin maddeyle tedaviye devam edilir. Bu ilaçlar her gün aynı anda kullanılır. Tedavi hastanın ihtiyaçlarına göre yapılmalıdır. Birçok ilaç uzun bir süre kullanıldığından hasta, doktor ve sağlık müdürlüğü arasında sıkı bir işbirliğinin olması önemlidir. Bu konuya dair çok sayıda danışma ve destek hizmeti mevcuttur.

Hastaların çoğu başlangıçta hastalığı bulaştırma tehlikesi taşırlar. Bu nedenle ya evde ya da bir klinikte izole edilirler. Önemli olan, hastaların bakterilerin yayılmasına olabildiğince engel olmak için ağız maskesi takmalarıdır. Hastaların ilaçlarını doğru bir şekilde kullanmaları çok önemlidir. Hastalar günlük yaşamlarına ancak hastalık bulaştırma riski taşımadıklarında geri dönebilirler.

Etkin maddeler genelde iyi tolere edilir ancak yan etkileri de olabilir. Doktor, tedavinin neden olabileceği sonuçları zamanında tespit edebilmek için hastanın sağlık durumunu düzenli olarak takip eder. Gerektiğinde ilaç değişikliği de yapılabilir.

Uzmanlar, tüm tüberküloz hastalarına danışmanlık ve HIV testi yapılmasını önerirler. Test pozitif çıktığında HIV hastalığı da tüberkülozla birlikte tedavi edilir.

► TEDAVİDE SORUN: İLACA KARŞI DİRENÇ

Sorunlardan biri, bakterilerin en önemli ilaçlara karşı giderek daha dayanıklı hale gelmeleri, yani ilaca karşı direnç geliştirmeleridir. Bu türden dirençler özellikle ilaçlar doğru kullanılmadığında gelişir.

Çok ilaca dirençli tüberküloz denilen hastalığın tedavisi daha zordur ve bulaşıcılığı genellikle daha uzun sürer. Tedavisi en az 20 ay sürer ve yalnızca deneyimli bir merkezde yapılmalıdır.

► DAHA FAZLA BİLGİ İÇİN

Kaynaklar, Yöntem ve İlave Linkler

Elinizdeki hasta bilgilendirme metni, güncel bilimsel veriler temel alınarak hazırlanmıştır ve hastalar için tavsiyeler içermektedir.

Kullanılan tüm kaynakları, yöntem belgesini ve ilave linkleri aşağıdaki adreste bulabilirsiniz:

www.patienten-information.de/kurzinformationen/quellen-und-methodik/tuberkulose

İçerikten sorumlu:

Ärztliches Zentrum für Qualität in der Medizin (ÄZQ)
Görevlendiren: Kassenärztliche Bundesvereinigung (KBV)
ve Bundesärztekammer (BÄK)
Telefon: 030 4005-2501 • Telefax: 030 4005-2555
E-Posta/Başvurulacak kişi: mail@patinfo.org
www.patinfo.org
www.aezq.de

► SİZ NELER YAPABİLİRSİNİZ?

- Öksüren kişilerden yeterince uzakta durarak ve genel hijyen kurallarına dikkat ederek hastalığın bulaşmasına karşı kendinizi koruyabilirsiniz.
- Nedeni belli olmayan uzun süreli bir öksürüğün varlığında doktora başvurun.
- Almanya'da tüberküloza karşı aşı yaptırılması artık tavsiye edilmiyor.

Tüberküloz hastalığına yakalandıysanız:

- İlaçlarınızı düzenli, eksiksiz ve öngörülen süre boyunca kullanın. Kendinizi çok daha iyi hissetseniz bile ihmalkar davranmayın. Çünkü hastalığın nüks etmesi, daha uzun bir süre hasta kalmanın yanı sıra yeniden ve daha ağır bir tedavi görülmesi gerektiği anlamına da gelir.
- İlaçların hafif bir öğünden sonra alınması daha iyi tolere edilmelerini sağlayabilir.
- Alkolden mümkün olduğunca uzak durmaya çalışın. Neredeyse tüm ilaçlar karaciğerde yıkıma uğrar. Alkol, tedavinin başarısını zayıflatabilir.
- Tütün tam da akciğer tüberkülozunda zararlıdır. Mümkün olduğunca sigara içmeyin.
- Tedavi sürecinde ve tedaviden sonra kontrol muayenelerine gidin. Böylelikle ilaçların yan etkileri veya etkili olmayan bir tedavi ve hastalığın nüks etmesi zamanında tespit edilebilir.

Samimi tavsiyelerle